CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

EGZAMIN MATURALNY W ROKU SZKOLNYM 2014/2015

FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)

FILOZOFIA
POZIOM PODSTAWOWY

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MFI-P1

MAJ 2015

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Część I (20 punktów)

Zadanie 1. (0–2)

Obszar standardów	Opis wymagań
Wiadomości i rozumienie.	Znajomość i rozumienie wybranych pojęć, problemów i tez.

Poprawna odpowiedź
altruizm, ascetyzm

Schemat punktowania
2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.
1 p. – za jedną poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–2)

Wiadomości i rozumienie.	Znajomość i rozumienie podstawowych koncepcji i fragmentów dzieł filozofów europejskich.

Poprawna odpowiedź
1. Na przykład: cnota jest najwyższą doskonałością lub źródłem doskonałości – sprawność moralna, dzielność.
2. Etyczne (moralne) i dianoetyczne (intelektualne).

Schemat punktowania
2 p. – za wyjaśnienie pojęcia cnoty w filozofii Arystotelesa oraz za podanie podziału cnót według Arystotelesa.
1 p. – za wyjaśnienie pojęcia cnoty w filozofii Arystotelesa lub za podanie podziału cnót według Arystotelesa.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Znajomość i rozumienie wybranych pojęć, problemów i tez.

Poprawna odpowiedź
Zdanie 1.

Schemat punktowania
1 p. – za wskazanie zdania prawdziwego.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 4. (0–2)

Wiadomości i rozumienie.	Znajomość i rozumienie podstawowych koncepcji i fragmentów dzieł filozofów europejskich.

Poprawna odpowiedź
Kartezjusz nie zgodziłby się ze stanowiskiem Spinozy.
Przykładowe uzasadnienie
Spinoza uważał, że istnieje tylko jedna substancja, a Kartezjusz wymienia dwa rodzaje substancji (rozciągłą i myślącą).

Schemat punktowania
2 p. – za poprawną odpowiedź i poprawne uzasadnienie.
1 p. – za poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 5. (0–2)

Wiadomości i rozumienie.	Znajomość i rozumienie wybranych pojęć, problemów i tez.

Przykładowa odpowiedź
Znaczenie potoczne: „utopia” to plan niemający szans powodzenia lub nierealizowalne marzenie.
Znaczenie filozoficzne: „utopia” to projekt doskonałego ustroju społecznego, wizja lepszego społeczeństwa (pomijająca sposób jej realizacji) lub koncepcja świata lepiej zorganizowanego, harmonijnego, szczęśliwego itd.

Schemat punktowania
2 p. – za dwie poprawne definicje.
1 p. – za jedną poprawną definicję.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 6. (0–3)

Wiadomości i rozumienie.	Znajomość i rozumienie podstawowych koncepcji i fragmentów dzieł filozofów europejskich.

Przykładowa odpowiedź
– Hedonista przez szczęście rozumie przyjemność lub sumę przyjemności.
– Według stoika szczęście polega na cnocie oraz na umiejętności rezygnacji z dążenia do przyjemności, na pogodzeniu się z cierpieniem i wyrzeczeniu się dóbr materialnych.
– Według cynika szczęście to apatia, beznamiętność, brak potrzeb, wyzbycie się uczuć.

Schemat punktowania
3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.
2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.
1 p. – za jedną poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 7. (0–3)

Wiadomości i rozumienie.	Znajomość […] dzieł filozofów europejskich.

Poprawna odpowiedź
1 – Św. Augustyn
2 – Platon
3 – Arystoteles
4 – Św. Tomasz
5 – J. Locke
6 – Kartezjusz
7 – G.W. Leibniz
8 – I. Kant

Schemat punktowania
3 p. – za osiem poprawnych odpowiedzi.
2 p. – za siedem lub sześć poprawnych odpowiedzi.
1 p. – za pięć lub cztery poprawne odpowiedzi.
0 p. – za trzy i mniej poprawnych odpowiedzi lub za odpowiedzi błędne albo za brak odpowiedzi.

Zadanie 8. (0–3)

Wiadomości i rozumienie.	Znajomość i rozumienie wybranych pojęć, problemów i tez.

Przykładowa odpowiedź
a) racjonalizm
b) obiektywizm
c) indeterminizm

Schemat punktowania
3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.
2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.
1 p. – za jedną poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 9. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Znajomość i rozumienie podstawowych koncepcji i fragmentów dzieł filozofów europejskich.

Poprawna odpowiedź

a) G. Berkeley
b) Kartezjusz
c) T. Hobbes
d) B. Pascal

Schemat punktowania
2 p. – za cztery poprawne odpowiedzi.
1 p. – za trzy poprawne odpowiedź.
0 p. – za dwie i mniej poprawnych odpowiedzi lub za odpowiedzi błędne albo brak odpowiedzi.

Część II (30 punktów)

Zadania 10–21

Korzystanie z informacji. Tworzenie informacji.	Wykorzystanie nabytej wiedzy filozoficznej do krytycznego analizowania tekstów filozoficznych, a w szczególności do rekonstrukcji zawartych w nich problemów, tez i argumentacji; konfrontowanie poglądów z poglądami innych filozofów; zapisanie w zwięzłej formie wyników krytycznej analizy tekstu filozoficznego.

Zadanie 10. (0–2)

Przykładowa odpowiedź
Natura – opozycyjna wobec kultury, materialna rzeczywistość wraz z zespołem praw, którym podlega, świat przyrody nieprzyjazny człowiekowi jako twórcy wartości.
Kultura – opozycyjna wobec natury, świat ludzkiej twórczości, w którym przejawiają się wartości wytworzone przez człowieka.

Schemat punktowania
2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.
1 p. – za jedną poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 11. (0–1)

Poprawna odpowiedź
C

Schemat punktowania
1 p. – za odpowiedź poprawną.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 12. (0–4)

Przykładowa odpowiedź
1. Poczucie szczęścia płynące z istnienia wartości;
łączność z dziedzictwem przodków;
samoodradzanie i ewoluowanie pod wpływem tworzonych dzieł;
zadowolenie z odciśnięcia (w świecie, w naszych dziełach itp.) piętna własnej osobowości.

2. Wiara w wartości duchowe (moc duchowa człowieka);
czujność wobec zwierzęcości natury ludzkiej (nieustanne podejmowanie wysiłku przekraczania granic zwierzęcości).

Schemat punktowania
4 p. – za wymienienie czterech korzyści, jakie przynosi człowiekowi tworzenie kultury, i za wskazanie dwóch warunków zapewniających przetrwanie wartości.
3 p. – za wymienienie trzech korzyści, jakie przynosi człowiekowi tworzenie kultury, i za wskazanie dwóch warunków zapewniających przetrwanie wartości.
2 p. – za wymienienie dwóch korzyści, jakie przynosi człowiekowi tworzenie kultury, i za wskazanie jednego warunku zapewniającego przetrwanie wartości.
1 p. – za wymienienie jednej korzyści, jakie przynosi człowiekowi tworzenie kultury, i za wskazanie jednego warunku zapewniającego przetrwanie wartości.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 13. (0–3)

Poprawna odpowiedź
a), b), e)

Schemat punktowania
3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.
2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.
1 p. – za jedną poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 14. (0–3)

Poprawna odpowiedź
1. fenomenologia
2. E. Husserl
3. Uzasadnienie
Ingarden dąży do odkrycia istoty natury człowieka (eidos). W tym celu posługuje się typowym dla fenomenologii opisem fenomenów – zjawisk składających się na świat człowieka.

Schemat punktowania
3 p. – za dwie poprawne odpowiedzi i logiczne uzasadnienie.
2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi lub za jedną poprawną odpowiedź i logiczne uzasadnienie.
1 p. – za jedną poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 15. (0–4)

Przykładowa odpowiedź
Thomas Hobbes
Poglądy antropologiczne T. Hobbesa i R. Ingardena są zbieżne w tym aspekcie, że świat natury (przyroda w przypadku Ingardena) jest wrogi człowiekowi. Hobbes twierdzi, że stan natury jest stanem wojny. Alternatywę wobec stanu wojny podsuwa rozum, który domaga się wyjścia poza ów stan. Czynnikiem zmieniającym niekorzystną dla człowieka sytuację jest zatem, zgodnie z koncepcją obu filozofów, działanie samego człowieka.
Zdaniem Ingardena i Hobbesa ludzka natura bez tworzenia wartości redukuje się do zwierzęcej.

Jean J. Rousseau
Rousseau uważa, w przeciwieństwie do Ingardena, że kultura wpływa negatywnie na naturę ludzką. Jego pogląd jest zbieżny z poglądem Ingardena w dostrzeganiu wpływu kultury na naturę ludzką: kultura różni – korzystnie lub niekorzystnie – naturę ludzką od natury zwierzęcej.
Ingarden i Rousseau wiążą naturę ludzką ze światem zwierzęcym i z kulturą.

Schemat punktowania
4 p. – za poprawne i pełne porównanie poglądów Ingardena z poglądami Hobbesa i poglądami Rousseau na koncepcję człowieka.
3 p. – za poprawne i pełne porównanie poglądów Ingardena z poglądami Hobbesa lub poglądami Rousseau na koncepcję człowieka oraz za niepełne (wskazanie podobieństwa lub różnicy) porównanie poglądów Ingardena z poglądami Hobbesa lub poglądami Rousseau na koncepcję człowieka.

2 p. – za poprawne i pełne porównanie poglądów Ingardena z poglądami Hobbesa lub poglądami Rousseau na koncepcję człowieka, albo za poprawne, ale niepełne (wskazanie podobieństwa lub różnicy) porównanie poglądów Ingardena z poglądami Hobbesa i poglądami Rousseau na koncepcję człowieka.
1 p. – za poprawne, ale niepełne porównanie poglądów Ingardena z poglądami Hobbesa lub poglądami Rousseau na koncepcję człowieka.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 16. (0–2)

Przykładowa odpowiedź
Zgodnie z koncepcją S. Kierkegaarda rozpacz oznacza utratę własnej osobowości psychicznej. Następuje, gdy jaźń człowieka nie pozwala urzeczywistnić się indywidualnej tożsamości. Natomiast według Ingardena rozpacz jest efektem zaniku lub osłabienia mocy twórczej człowieka. Z tego powodu jest on zmuszony do konfrontacji z rzeczywistością, czyli światem natury, mu obcą i nieprzyjazną. Odczuwa on osamotnienie i odarcie z kultury, która do tej pory definiowała go jako człowieka.

Schemat punktowania
2 p. – za stwierdzenie różnicy w poglądach filozofów i jej uzasadnienie.
1 p. – za stwierdzenie różnicy w poglądach filozofów.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 17. (0–2)

Przykładowa odpowiedź
Koncepcja natury w filozofii Sartre'a i Ingardena jest zbieżna. Zdaniem obu filozofów człowiek tworzy swoje człowieczeństwo dokonując wolnych wyborów, co czyni go odpowiedzialnym nie tylko za siebie.
W koncepcji Sartre'a człowiek sam tworzy swoją istotę przez wszelkie wybory. Według Ingardena człowiek również tworzy człowieczeństwo, dokonując wyborów w świecie wartości.

Schemat punktowania
2 p. – za stwierdzenie podobieństwa w poglądach obu filozofów i jego uzasadnienie.
1 p. – za stwierdzenie podobieństwa w poglądach obu filozofów.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 18. (0–2)

Przykładowa odpowiedź

1. Pomysł poprzedza zaistnienie przedmiotu.
2. Człowiek jest tym, czym sam siebie uczyni; jest "świadomie przeżywanym projektem", czyli jego pomysł, zamiar, poprzedza to, czym człowiek się staje przez realizację tego pomysłu – egzystencja poprzedza esencję.

Schemat punktowania
2 p. – za sformułowanie dwóch poprawnych odpowiedzi.
1 p. – za sformułowanie jednej poprawnej odpowiedzi.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.

Zadanie 19. (0–2)

Przykładowa odpowiedź
Obaj filozofowie sądzą podobnie, że wolność jest odpowiedzialnością za siebie i innych. Świat będzie taki, jakim stworzą go ludzie. Człowiek będzie taki, jakim sam siebie uczyni. Dokonując wyboru, człowiek wybiera swoją istotę, która jest gatunkowa (jest istotą człowieka). Dlatego człowiek bierze odpowiedzialność również za innych. Każdy poważny wybór jest związany z wyborem jakiejś wartości.
Sartre zwraca uwagę na fakt, że człowieka bardzo ogranicza drugi człowiek (piekło to inni). Ingarden rozważa wolność jako wolność twórczości.

Schemat punktowania
2 p. – za pełną odpowiedź odwołującą się do poglądów obu filozofów.
1 p. – za odpowiedź niepełną, np. za stwierdzenie podobieństwa w poglądach obu filozofów, bez jego uzasadnienia.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 20. (0–2)

Przykładowa odpowiedź
Obaj filozofowie reprezentują relatywizm etyczny.
Przykładowe uzasadnienie
Obaj filozofowie uważają, że wartości są zmienne, zależne od epoki, od osiągnięć cywilizacyjnych człowieka, od kręgu kulturowego.

Schemat punktowania
2 p. – za podanie kierunku filozoficznego i poprawne uzasadnienie.
1 p. – za podanie kierunku filozoficznego bez uzasadnienia.
0 p. – za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 21. (0–3)

Przykładowa odpowiedź
Egzystencjalizm – to doktryna filozoficzna rozważająca przede wszystkim konsekwencje ludzkiej wolności w tworzeniu siebie – człowieka (własnego ja) w sytuacji uwikłania w relacje z innymi ludźmi oraz przedmiotami.
Przedstawiciel: Albert Camus
Prekursor: Blaise Pascal

Schemat punktowania
3 p. – za trzy poprawne odpowiedzi.
2 p. – za dwie poprawne odpowiedzi.
1 p. – za jedną poprawną odpowiedź.
0 p. – za odpowiedzi błędne lub brak odpowiedzi.